

Posudek vedoucí bakalářské práce

Katedra: Religionistiky

Akademický rok: 2018/2019

Název tématu: Koncept náboženské tolerance v myšlení raně novověké Evropy

Autorka: Denisa Schvachová

Předložená práce si klade za cíl mapovat koncept náboženské tolerance v raně novověké Evropě. Není tak čistě prací deskriptivního charakteru, naopak snaží se poukázat na vývoj a proměny pojetí tolerance v dějinách západní křesťanské Evropy. Autorka nastiňuje, proč a za jakých podmínek byla tolerance nastolena, její konceptuální východiska, a poukazuje také na důležitý fakt, a to, že tolerance od počátku neznamenala tolerování všech vyznání stejně.

Na počátku bych ráda zdůraznila, že předložený text je na bakalářskou práci kvalitní. Vypořádat se s konceptuálním problémem tolerance není jednoduchý úkol ani pro vyšší stupně studia, o to více pak oceňuji způsob, jakým se jej Denisa Schvachová zhostila.

Předloženému textu je na škodu velmi rychle psaný závěr. Ten sice v zásadním bodě koresponduje s úvodem – autorka zde shrnuje jednotlivé body týkající se konceptu tolerance, které byly v práci prezentovány, nicméně čtenáři chybí rozvedení problematiky současnosti. Zatímco úvod obsahuje spousty ukávek týkajících se české, potažmo evropské perspektivy islámu, ve které hraje zásadní roli jeho intolerance a neschopnost sekularizace, v závěru je pak toto téma odbyto pár větami. Což je škoda, protože v rámci výzkumu pisatelka přichází se zásadními poznatky jako je např. rozdělení dvou sfér (nejen) u J. Locka na pozemskou a duchovní, bez kterých ani současné pojetí tolerance nedává smysl (kap. *Mýty o toleranci*), či s některými důvody, proč jsou z tolerance vyloučeni např. katolíci u P. Bayle (s. 33). Na těchto základech by se pak dal napsat krátký a poutavý závěr týkající se problematiky islámu v Evropě, který by navazoval na úvod, ve kterém je tomuto tématu věnována polovina prostoru.

Autorka na s. 16 uvádí, že *vznik různých proudů protestantismu rozpoutal v 16. století nové, horlivější debaty o herezi*. Ačkoli se některých konceptuálních debat o herezi místy lehce dotkne, více méně v následujícím (i předchozím) textu popisuje události, které se z historického hlediska udály, nikoli konkrétní diskuse o herezi a hereticích. Na druhou stranu musím ocenit linku, kterou autorka v textu udělala mezi pojetím falešného náboženství a konceptem tolerance. Je pouze na škodu, že čtenář je v textu spíše detektivem, resp. musí si sám pospojovat jednotlivé rozházené odstavce v textu, aby si ucelil obrázek o předmětu práce.

Při ústní obhajobě pak doporučuji:

- 1) Uceleně shrnout koncept tolerance, jak vychází z autorčina výzkumu.
- 2) Vysvětlit tvrzení odstavce ze s. 11: *V minulosti šlo o slovo [tolerance] s negativním podtextem vyvolávajícím v člověku nepříjemný dojem. Význam latinského slova „tolerantia“ je přímo „trpění, snášení.“ V takovém pojetí znamená tolerance dočasné přiměří či přiměří, díky kterému by nemělo docházet k násilí a krveprolití. Tolerantní společnost si takto implicitně klade jediný nárok na pravdu, cítí se nadřazena ať už v náboženském nebo jiném ohledu. Je tudíž zřejmý rozdíl v porovnání s dnešní dobou, kdy je tolerance projevem respektu, a proto je tolerantní společnost vnímána pozitivně. Není poprvé, kdy na zvýrazněnou část upozorňuji a finální text ji nijak neozřejmuje.*
- 3) Na s. 33 je uvedeno, že *boží vůlí je křesťanská svoboda* Toto spojení je v textu použito pouze 2x, ovšem vždy přichází jako „blesk z čistého nebe.“ Mohla by autorka krátce vysvětlit, jak ona sama v kontextu své práce, křesťanskou svobodu, která s tolerancí bezpochyby souvisí, vnímá?

V práci velmi pozitivně oceňuji zpracování kapitoly *Mýty o toleranci*, ačkoli z perspektivy vedoucí

práce mohla být o dost delší a propracovanější, a to na úkor popisovaných čarodějnických procesů v kapitole zabývající se herezí.

Denisa Schvachová prokázala schopnost práce s odbornými zdroji. Ačkoli někdo může namítnout, že zdrojů by mohlo být v práci více, ráda bych upozornila, že vybrané zahraniční texty nejsou vůbec texty jednoduchými. A autorka se s nimi, s ohledem na stupeň studia, poprala uspokojivě. Text je čtivý a bez výrazných gramatických chyb.

Přestože jsem výše uvedla některé námitky, stojím za tím, že téma bylo na bakalářskou práci zpracováno dobře. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně minus (B). Nicméně ponechávám otevřenou možnost zvýšení hodnocení na výborně po úspěšné obhajobě.

Zuzana Černá, Ph.D.

V Pardubicích, 19.5.2019

